

Čebelji rop – kdaj nastane in kako ga preprečimo

Simon Golob

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

simon.golob@czs.si

Jesenski čas je še vedno obdobje, ko lahko zaradi pomanjkanja zadostnih virov hrane v naravi pride do nastanka čebeljega ropa. Roparice, ki zaidejo v drug, običajno sosednji panj ter tam ne naletijo na zadosten odpor, bodo hitro začele intenzivno ali tiho ropanje. Čebelji rop, ki nastane, lahko traja od nekaj ur do nekaj dni. Roparice se po končanem ropu ene družine pomaknejo naprej in poskušajo pri sosednjih. Če so te dovolj šibke in čebelar ne ukrepa pravočasno, lahko rop zajame tudi te družine in na koncu tudi celoten čebeljak.

Zakaj nastane čebelji rop?

Pri čebeljem ropu običajno močna, dovolj številčna čebelja družina napade šibkejšo in ji pobere zaloge hrane. Ropana družina je pogosto oslABLJENA zaradi brezmatičnosti, nepravilne oskrbe, velikega števila varoj ali prisotnosti drugih bolezni in zato z vidika prenosa varoj in bolezni predstavlja tudi nevarnost za čebele, ki ropajo. Glavni razlog za nastanek ropa je zagotovo pomanjkanje primerne paše v naravi, kar tudi vodi čebele v stikanje po tujih panjih. Veliko vlogo pri nastanku ropa pa ima tudi čebelar, saj pogosto sam zaradi nepravilnega dela pri pregledih in krmljenju rop tudi sproži.

Kako ga prepoznamo?

Čebelji rop prepoznamo po intenzivnem izletavanju čebel, po borbi čebel na bradi panja, ki so zaradi posledične izgube dlačic videti črne, ter po z medom in voščenim drobirjem zamazani bradi panja in prostoru pod njo. Tam so lahko prisotne tudi mrtve čebele.

Kako ga preprečiti?

V poznopoletnem in jesenskem času poskrbimo, da imamo v čebelnjaku le močne družine, ki imajo prisotno matico, ne kažejo znakov bolezni in niso čezmerno napadene z varojami. Žrela vseh panjev tudi pripravimo, pri šibkih družinah le na širino 1–2 čebel. Tako zmanjšamo površino žrela in čebelam stražarkam olajšamo obrambo panja. Za pripiranje žrel lahko uporabimo plastične ali kovinske zapornice ali lesene deščice. Zelo koristna

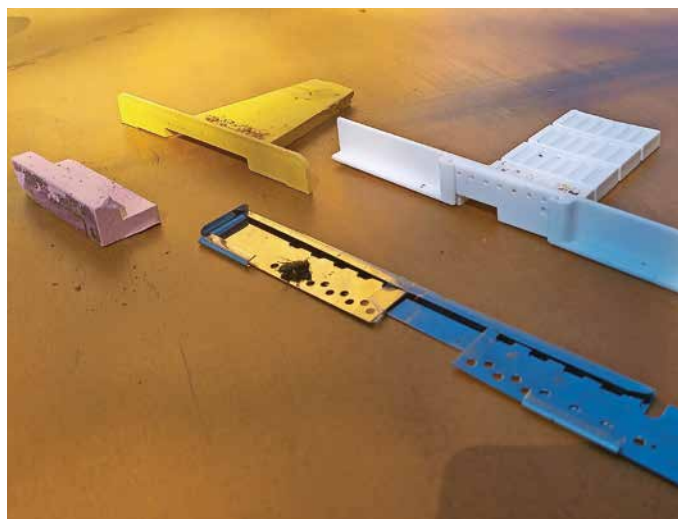

Foto: Simon Golob

in priporočljiva je tudi uporaba čebeljega koridorja, ki ga lahko kupimo ali ga iz lesa ter pločevine izdelamo sami. Uporabimo lahko tudi plastično begalnico za žrelo, katere notranji del le nekoliko odrežemo, da postane širši (ker oboje sega v notranjost panja, uporaba v običajnem AŽ-panju sočasno s klasičnim testnim vložkom ni možna). Rop največkrat nastane kot posledica napake čebelarja pri pregledu čebeljih družin ali pri krmljenju. Pregledi naj bodo hitri, panje pa odpiramo le, če je res potrebno. Tudi takrat je najbolje preglede izvajati zgodaj zjutraj ali pozno popoldne. Krmljenje po metodi hitrega odvzema (klasični pitalniki) obvezno izvajamo zvečer, saj se takrat dejavnost čebel zmanjša in ni nevarnosti, da bi izletavale in hrano iskale po drugih panjih. Krmljenje po metodi počasnega odvzema (plastenke, vedra, PVC-kantice s cevko ...) lahko izvajamo tudi med dnevom, če ni prevroče in če s tem čebel preveč ne izpostavljam. V vsakem primeru pa moramo obvezno paziti, da vsi pitalniki tesnijo, da do njih ne morejo čebele iz drugih panjev ter da pri krmljenju sladkorne raztopine ne polivamo, saj lahko že kaplja polite raztopine sproži rop.

Kako ga ustaviti?

Tako kot pri drugih področjih tudi pri čebeljem ropu velja, da je preventiva boljša kot kurativa. Čebelji rop lahko namreč veliko lažje preprečimo, kot pa že nastali rop ustavimo. Če rop opazimo, moramo delovati hitro. Ropani družini takoj zapremo žrelo. Zvečer ga odpremo in roparice izpustimo. Žrelo pripravimo na eno čebelo širine, lahko pa nanj namestimo tudi plastično begalnico. Še boljše je, da družino odpeljemo na drugo lokacijo, kjer v neposredni bližini ni čebel. Drugim družinam v čebelnjaku še dodatno pripravimo žrela in opazujemo, če se bo

ropanje nadaljevalo v drugih družinah. Nekateri čebelarji pri ustavitvi ropa uporabljajo tudi kis, s katerim operejo žrela panjev.

Kakšne so lahko posledice čebeljega ropa?

Čebelji rop ima lahko za čebelje družine tudi usodne posledice. Ropana čebelja družina običajno zaradi izgube

čebel in pomanjkanja hrane že v kratkem času propade. Pri družini, ki je ropala, pa posledice niso takoj vidne. Ropane družine so lahko šibke in oslABLJENE tudi zaradi prisotnosti bolezni ali velikega števila varoj, posledično pa bodo roparice poleg hrane v svoj panj prinesle tudi povzročitelje bolezni in veliko število varoj, kar lahko usodno vpliva na njihovo preživetje v jesenskem in zimskem času.

Priporočene cene medu in stroški čebelarjenja

Simon Golob¹ in Blaž Sobočan ter Jure Andrejka, Vid Glinšak, Stanislav Kitak in Patricija Ratej²

¹Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja in ²Komisija UO ČZS za podmladek ČZS
simon.golob@czs.si

Člani podmladka ČZS smo si na prvi seji zadali nekatere izzive, ki jih bomo poskušali reševati v tem mandatu. Kar nekaj časa smo se zadržali pri točki o cenah medu in stroških, ki so s čebelarjenjem povezani. Odločili smo se, da predstavimo, kako pomembna sta ekonomika v čebelarstvu in to, da se vsi držimo priporočenih cen medu. V nadaljevanju vam bomo predstavili finančno plat čebelarstva skozi oči mladih čebelarjev.

V namišljenem primeru, ki ga bomo predstavili, smo pripravili hipotetičen izračun, ki temelji na predpostavki 30 gospodarskih družin (GD) čebelarstva v Prekmurju, osredotočenega na pridelavo medu, količina pridelanega medu pa je povprečje srednje letine 30 GD, kot smo jih navajeni v zadnjih letih. Glede opreme za čebelarjenje smo si zadali tudi cilj, da se nam mora vložek vanjo amortizirati v petih letih, tako da vse stroške začetne investicije razdelimo na pet let. Izračun smo pripravili v dveh delih, v prvem delu smo izračun delali za nam bolj vsečno prevoznost čebelarjenja, v drugem delu pa za Slovenijo bolj značilno stacionarno čebelarjenje.

Predvideni stroški naložbe v čebelarstvo

Če smo se odločili, da bomo čebele prevažali, se lahko odločimo bodisi za prevažanje malih kontejnerskih enot z avtomobilsko prikolico bodisi za star tovornjak. V našem primeru smo se odločili za sistem malih zabojnikov. Njihov strošek je okrog 800 € po zabojniku, kar za 30 družin zneso 2400 €. Če bi se odločili za stacionarno čebelar-

jenje, bi zgradili čebelnjak, za katerega bi odšteli nekoliko več, med 3000 in 4000 €, vendar smo pri tem omejeni na lokacijo. Če na njej ni dobrih paš, je taka naložba nesmiselna, saj je pridelek manjši. Za čebelarjenje je potrebne še ogromno druge opreme. Da ne naštevamo vsega, bomo pod strošek investicije vzeli vse, kar je potrebno za čebelarstvo, kar znaša okrog 10.000 € skupaj z zabojniki in okrog 11.000 € skupaj s stacionarnim čebelnjakom.

Pri nakupu opreme lahko seveda računamo tudi na pomoč, saj lahko trenutno v okviru tehnične pomoči na podlagi 30 čebeljih družin, ki jih imamo, pridobimo do 2000 €. To seveda lahko zmanjša stroške začetne naložbe, kar nekoliko vpliva tudi na manjšo letno amortizacijo opreme.

Ocena količine pridelanega medu

Mladi čebelarji imamo običajno velike želje, kako v čim krajšem času pridobiti vloženi denar, zato si nekateri omislijo poleg prodaje primarnih čebeljih pridelkov še prodajo medenih likerjev itd. Vendar pa to pomeni še veliko dodatne birokracije in stroškov. Zato smo v našem primeru za izračun za čebelarstvo bilanco vzeli prodajo primarnih čebelarskih pridelkov, v največji meri prodajo medu, saj mislimo, da so tu cene najbolj v nasprotju s priporočenimi.

Kot rečeno v uvodu želimo izhajati iz realnih predpostavk o količini pridelanega medu na letni ravni. Vedoč, da so zadnje letine slabše kot tiste izpred desetih let, smo odmislili možnost, da bi točili štirikrat na leto in ob vsakem točenju imeli polne panje. Če vzamemo primer paše v Prekmurju, lahko predpostavimo, da smo ob močnih čebeljih družinah imeli povprečno točenje cvetličnega medu, ki je znašalo od 8 do 10 kg na panj, nato je sledila pozeba, zato smo na akaciji lahko računali na največ 5 kg na panj. Čebelje družine smo nato lahko v primeru prevoznega čebelarjenja prepeljali na pašo kostanja, kjer smo točili tudi okrog 8 kg na panj. V jesenskem času je sledilo še točenje ajde, za katero morajo biti izpolnjeni vsi pogoji, da dobro medi. Ker ajda in kostanj povsod nista prisotna,